

نقش ارزش‌های اجتماعی در سبک زندگی فرماندهان و مدیران

نیروی انتظامی با تأکید بر تهدید نرم

جعفر محمدی‌برزگر^۱، عبدالله هندیانی^۲ و اکبر کنعانی^۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۰۷/۲۶

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۱۲/۲۵

چکیده

زمینه و هدف: فرماندهان و مدیران به‌عنوان عضوی از جامعه، تحت تأثیر ارزش‌های اجتماعی قرار داشته و این ارزش‌ها سبک زندگی آن‌ها را پدید می‌آورد. پژوهش پیش رو، ضمن احصاء ارزش‌های مهم اجتماعی فرماندهان و مدیران نیروی انتظامی به این پرسش پاسخ می‌دهد که این ارزش‌ها چه تأثیری در سبک زندگی آن‌ها دارد و آیا آن‌ها در این رهگذر تحت تأثیر تهدید نرم قرار گرفته‌اند.

روش: این پژوهش به‌صورت توصیفی-تحلیلی انجام شد. جامعه آماری شامل ۱۰۲ نفر از فرماندهان و مدیران نیروی انتظامی است که ضمن تحصیل، در دانشگاه علوم انتظامی امین، در جایگاه‌های میانی دارای مشاغل فرماندهی و مدیریتی هستند. به‌منظور سنجش ارزش‌ها و سبک زندگی از پرسش‌نامه محقق‌ساخته ارزش‌های اجتماعی و پرسش‌های سنجه مذهبی و همچنین از پرسش‌نامه سبک زندگی کور کوران و فیشر (۲۰۰۶) با جرح و تعدیل جزئی بهره‌برداری شد. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از آزمون تحلیل عامل تأییدی و آزمون فریدمن استفاده شد.

یافته‌ها: تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد ارزش‌های اجتماعی درستکاری، منزلت اجتماعی، عشق به مردم، فضای زیست، احترام، مذهبی بودن و تعهد به ترتیب، بیشترین تأثیر را بر سبک زندگی فرماندهان و مدیران نیروی انتظامی دارند. ضرایب ارزش‌های احترام با بتای ۶۶٪، میزان مذهبی بودن با بتای ۵۱٪ و تعهد با بتای ۱۷٪ نسبت به سایر ارزش‌ها از میانگین کمتری برخوردار است.

نتایج: پایین بودن ضرایب بتای تعدادی از ارزش‌های مهم اجتماعی مانند احترام، مذهبی بودن، تعهد و همچنین تأثیر بالای شاخص‌های سبک زندگی مانند مدگرایی و ازسویی کم‌توجهی به شاخص‌هایی مانند تنوع، یادگیری، شور و اشتیاق در بین طیف یادشده می‌تواند زمینه‌های تهدید نرم در این حوزه را فراهم کند. **کلیدواژه‌ها:** ارزش‌های اجتماعی، سبک زندگی، تهدید نرم، فرماندهان و مدیران نیروی انتظامی، دانشگاه علوم انتظامی امین

□ **استناد:** محمدی‌برزگر، جعفر؛ هندیانی، عبدالله؛ کنعانی، اکبر (بهار، ۱۳۹۶). نقش ارزش‌های اجتماعی در سبک زندگی فرماندهان و مدیران

نیروی انتظامی با تأکید بر تهدید نرم. *فصلنامه پژوهش‌های مدیریت انتظامی*، ۱۲(۱)، ۵۵-۷۶.

۱. عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی ناجا. (نویسنده مسئول). رایانامه: tat1352@yahoo.com

۲. دانشیار گروه مدیریت راهبردی دانشگاه علوم انتظامی امین.

۳. دانشجوی دکتری مدیریت پیشگیری از جرم دانشگاه علوم انتظامی امین.

مقدمه

مفهوم ارزش، از مفاهیم پیچیده با کاربرد بسیار متنوع است. این واژه در فلسفه، حقوق، روان‌شناسی، علوم اقتصادی، سیاست، جامعه‌شناسی و علم اخلاق به معانی متفاوتی در نظر گرفته شده است. همچنین در هر رشته نیز تعریف یکسانی از آن وجود ندارد. ارزش در جامعه‌شناسی به معنای خوب یا بد، شایسته و مطلوب و ناشایسته و نامطلوب نزد یک فرد یا گروه تعریف شده است. (گیدنز^۱، ۱۳۷۳: ۶۲). «کوئن^۲» در کتاب مبانی جامعه‌شناسی می‌نویسد: ارزش‌ها، احساس‌های ریشه‌دار و عمیقی است که اعضای جامعه در آن شریک‌اند؛ این ارزش‌ها اعمال و رفتار جامعه را تعیین می‌کنند. هر جامعه‌ای برای زندگی خانوادگی، حفظ موازین دینی، رعایت حقوق والدین، حفظ ادب و احترام به بزرگ‌ترها، ارزش بسیاری قائل است، گرچه از این ارزش‌ها تعبیر و تفسیرهای متفاوتی می‌شود و به صورت وسیع و عمیقی در هر جامعه‌ای رواج دارد (کوئن، ۱۳۷۶: ۶۱). به عقیده وبر هرگاه منابع ارزشی سامان‌ده به زندگی متکثر شوند سبک‌های زندگی پدید می‌آیند و تکثر در منابع ارزشی با شکوفایی همراه با ثبات اقتصادی-اجتماعی به‌طور عادلانه‌تر صورت می‌گیرد. سبک زندگی را می‌توان شیوه زندگی طبقات و گروه‌های اجتماعی مختلف جامعه تعبیر کرد که در آن افراد جامعه با پیروی از الگوهای رفتاری، باورها و هنجارها و ارزش‌های اجتماعی و یا انتخاب نمادهای فرهنگی و منزلتی خاص، تعلقات خود را نسبت به آن هویدا می‌کنند. سبک زندگی، رفتاری است در زندگی روزمره که هر فرد را از دیگری متمایز می‌سازد یا از زاویه‌ای دیگر سبک زندگی به فعالیت‌های روزانه مربوط بوده و به عادت‌های پوشیدن، خوردن، پیروی از مد، محیط و توجه برای روبروشدن با دیگران اطلاق می‌شود (گیدنز، ۱۲۰: ۱۳۸۷). بنابراین، «وبر^۳» سبک زندگی را معادل قشر اجتماعی نمی‌داند بلکه معرف آن می‌شناسد. به بیان دیگر آن را چیزی معرفی می‌کند که مرزهای نامشخص موقعیت و قشر اجتماعی را تعیین می‌کند (یوث^۴، ۱۹۹۶: ۵).

-
1. Giddens
 2. Cohen
 3. Weber
 4. Uth

روان‌شناس آلمانی، «آلفرد آدلر^۱»، در مورد سبک زندگی، تعابیر متعددی دارد که بر محققان علوم اجتماعی پس از خود تأثیر زیادی گذاشته است. او می‌گوید سبک زندگی، یعنی کلیت بی‌همتا و فردی زندگی که همه فرآیندهای عمومی زندگی، زیرمجموعه آن قرار دارند (آدلر، ۱۹۵۶: ۱۹۱). در خصوص اهمیت و ضرورت بررسی سبک زندگی کارکنان نیروی انتظامی می‌توان به این امر اشاره داشت که یکی از اهداف راهبردی نظام سلطه استفاده از انواع فنون برای ضربه‌زدن به جمهوری اسلامی ایران است، بر این مبنای ترویج یا سست کردن ارزش‌های اجتماعی و به‌نوبه خود ایجاد سبک زندگی موردنظر بر اساس الگوهای غربی از اهداف این سیاست است که این امر از طریق استحاله الگوهای رفتاری و جایگزینی الگوهای نظام سلطه محقق می‌شود. این تغییرات با ابعاد گوناگون و روش‌های هوشمندانه برنامه‌ریزی می‌شود؛ تغییرات حاصل از تهدید نرم، ماهوی، آرام، ذهنی، تدریجی و نرم‌افزارانه است. این تهدید همراه با آرامش و خالی از روش‌های فیزیکی و با استفاده از ابزارهای تبلیغات، رسانه، احزاب، تشکل‌های صنفی و قشری و شیوه‌القاء و اقناع انجام می‌پذیرد. اهمیت و مخاطرات این موضوع بارها مورد توجه رهبری قرار گرفته و به آسیب‌شناسی تهدیدات نرم در این حوزه پرداخته‌اند^۲.

در این راستا فرماندهان و مدیران نیروی انتظامی به‌عنوان داعیه‌داران نظم و امنیت و عضوی از جامعه، ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی را انتخاب کرده‌اند و سبک زندگی خود را شکل داده‌اند. با توجه به نقش و مسئولیت فرماندهی و مدیریتی خود و تأثیراتی که بر روی سازمان دارند لازم است ارزش‌ها و سبک زندگی آن‌ها احصا و در صورتی که سبک زندگی آنها با اهداف سازمان مغایرت داشته باشد و احیاناً تهدیداتی پیش روی آنان تشخیص داده شود، چاره‌اندیشی و برنامه‌ریزی‌های لازم توسط مسئولان مربوطه انجام شود. گفتنی است پژوهش‌های مربوط به ارزش‌ها و سبک زندگی که درباره فعالیت‌ها و رفتارهای واقعی افراد صورت می‌گیرد این امکان را فراهم می‌کند تا تغییراتی را که تحقق یافته‌اند مطالعه کنیم و حتی کمک می‌کند تا به این نکته بپردازیم که میان آنچه ارزش‌های ما حکم می‌کرده‌اند و آنچه تحقق یافته است چقدر فاصله وجود دارد و از تهدیدات

1. Alfred Adler

۲. بیانات در دیدار جوانان استان خراسان شمالی ۱۳۹۱/۰۷/۲۳، www.khamenei.ir

نرمی که از طریق سبک‌های زندگی نامتعارف به‌خصوص در حوزه کارکنان پلیس پیش خواهد آمد جلوگیری شود و این امکان وجود خواهد داشت تا ارزش‌ها و هنجارهایی که درازمدت قریحه و رفتار فرماندهان را تحت تأثیر قرار می‌دهد شناسایی شوند.

مبانی نظری: «گی روشه»^۱ تحت تأثیر «دورکیم»^۲ و «پارسونز»^۳، ارزش‌ها را پایه نمادین کنش دانسته است و می‌گوید: ارزش شیوه‌ای از بودن یا عمل است که یک شخص یا جمع به‌عنوان آرمان می‌شناسد و افراد یا رفتارهایی را که بدان نسبت داده می‌شوند مطلوب و مشخص می‌سازد. (روش، ۱۳۷۴: ۷۶-۷۷) ارزش در علوم اجتماعی معانی مختلفی یافته است که در سه دسته‌بندی عمده جای می‌گیرد: ارزش‌های اقتصادی، ارزش‌های اجتماعی و ارزش‌های فرهنگی؛ اما به‌زعم «ویلیامز»^۴ (۱۹۲۱-۱۹۸۸) در دو معنای اصلی قرار دارند، یکی از آن‌ها صراحتاً ارزش‌های اجتماعی نام دارد که منظور، چیزهای مطلوب و ارزنده‌ای است که افراد جامعه بدان توجه دارند و در رسیدن به آن تلاش می‌کنند. ارزش در معنای دوم، معیار و ضابطه قضاوت اخلاقی درباره امور مختلف است که وی آن را ارزش‌های فرهنگی می‌داند؛ مانند «توانا بود هر که دانا بود» که بر عنصر دانایی تأکید می‌کند (صدرا، ۱۳۸۷: ۱۵۱). بروس کوئن در کتاب مبانی جامعه‌شناسی می‌نویسد: ارزش‌ها احساسات ریشه‌دار و عمیقی است که اعضای جامعه در آن شریک‌اند، این ارزش‌ها اعمال و رفتار جامعه را تعیین می‌کنند. او می‌گوید هر جامعه‌ای برای زندگی خانوادگی، حفظ موازین دینی، رعایت حقوق والدین، حفظ ادب و احترام به بزرگ‌ترها، ارزش بسیاری قائل است، گرچه از این ارزش‌ها تعبیر و تفسیرهای متفاوتی می‌شود و به‌صورت وسیع و عمیقی در هر جامعه‌ای رواج دارد (صدرا، ۱۳۸۷: ۱۵۱-۱۵۲). «روکیچ»^۵، که نظریه ارزش‌های فردی را مطرح می‌سازد، آن را باوری راسخ نسبت به شیوه خاصی از رفتار یا هدفی از زندگی که به لحاظ فردی یا اجتماعی در برابر انواع دیگری از رفتار یا اهداف متفاوت است تعریف می‌کند (روکیچ، ۱۹۷۳: ۵). «فیدر»^۶ (۱۹۸۸) ارزش‌های فردی

1. GuyRocher
2. durkheim
3. Parsons
4. Williams
5. Feeder

را هسته مرکزی شخصیت افراد می‌داند که بر رفتارها، نگرش‌ها، ارزشیابی‌ها، قضاوت‌ها، تعهدها و رضایت آنها از زندگی اثر می‌گذارد. «جونز» (۱۹۹۱) بر این باور است که ارزش‌های یک فرد، معیار ارزشیابی اعمال وی بوده و رفتار اخلاقی یا غیراخلاقی او را توجیه می‌کند. «شوارتز» (۱۹۹۹) در یک تعریف پذیرفته شده، ارزش‌ها را اهداف تصویب شده‌ای می‌خواند که برانگیزاننده اعمال و توجیه کننده انتخاب راه‌حل‌ها است. این اهداف ماهیت انگیزشی، مطلوب و فراموقعیتی داشته و نقش اصول راهنما را در زندگی به عهده دارند (شوارتز و ساگیو، ۱۹۹۵). یکی از معیارهای تثبیت شده هنجار فرهنگی، چیزی است که گروه از نظر فکری و رفتاری از اعضایش انتظار دارد. این چشم‌داشت‌ها و رفتارهای ناشی از آن‌ها، از فرهنگی به فرهنگ دیگر متفاوت است؛ هنجارهای فرهنگی صور گوناگونی به خود می‌گیرند که یکی از آن‌ها ارزش‌هاست. (کوئن، ۱۳۷۶: ۳۸-۴۰) «ماروین اولسون»، چهار جزء اصلی برای فرهنگ قائل است که باورها، ارزش‌ها، هنجارها و فناوری‌ها از آن جمله‌اند. باورها به پرسش «چیست؟»، ارزش‌ها به پرسش «چه باید باشد؟»، هنجارها به «چه انجام شود؟» و بالاخره فناوری‌ها به پرسش «چگونه انجام شود؟» پاسخ می‌دهند (چلبی، ۱۳۸۵: ۵۷). در واقع می‌توان گفت که ارزش‌ها، احساسات عمیقی هستند که اعضای جامعه در آن سهیم‌اند، همین احساسات غالباً اعمال و رفتار اعضای جامعه را تعیین می‌کنند (کوئن، ۳۸-۴۰). بنابراین، در هر جامعه‌ای با توجه به ویژگی‌های فرهنگی آن، مقولات، معیارها و مفاهیمی با ارزش قلمداد می‌شوند. ارزش‌های اجتماعی، درحقیقت، مفاهیمی هستند که برای افراد یک جامعه معین با ارزش و مقبول می‌باشند (گلابی، ۱۳۷۲: ۹۵). اما از دید «ویلیامز»، ارزش‌ها به‌عنوان معیاری برای قضاوت یا شناخت پیشنهاد می‌شود که از عقاید جدا هستند؛ او معتقد است ارزش‌ها هم اجزای احساسی و هم مؤلفه‌های شناختی دارند (صدرا، ۱۳۸۷: ۱۵۰).

مفهوم سبک زندگی اولین بار در سال ۱۹۲۹ توسط «آلفرد آدلر»، روان‌شناس اجتماعی، مطرح شد و پس از یک دوره افول، دوباره از سال ۱۹۶۱ مورد اقبال اندیشمندان به‌خصوص جامعه‌شناسان

قرار گرفت. در ادبیات جامعه‌شناسی از مفهوم سبک زندگی دو برداشت و مفهوم‌سازی وجود دارد، یکی مربوط به دهه ۱۹۲۰، که سبک زندگی، معرف ثروت و موقعیت اجتماعی افراد و بیشتر به‌عنوان شاخص تعیین طبقه اجتماعی بکار رفته است و دوم به‌عنوان شکل اجتماعی نوینی که تنها در متن تغییرات مدرنیته و رشد فرهنگ مصرف‌گرایی معنا می‌یابد و در این معنا سبک زندگی راهی است برای تعریف ارزش‌ها و نگرش‌ها و رفتارهای افراد که اهمیت آن برای تحلیل‌های اجتماعی روز به روز افزایش می‌یابد (اباذری، ۱۳۸۱: ۱۱۲). «بورديو» سبک زندگی را نتیجه قابل مشاهده‌ای از ابراز عادت می‌داند؛ از نظر او همه چیزهایی که انسان را احاطه کرده است مثل مسکن، اسباب و وسایل، کتاب‌ها، سیگارها، عطرها، لباس‌ها و... بخشی از سبک زندگی او هستند (شهابی، ۱۳۸۶)؛ «وبر» در تحلیلی چند بعدی به سه مفهوم سبک زندگی یا سبک‌مند شدن زندگی، تدبیر زندگی و بخت زندگی اشاره می‌کند. وی ویژگی اصلی سبک زندگی را انتخابی بودن آن می‌داند که محدود به برخی مضایق ساختاری است و این محدودیت‌ها، اقتصادی و اجتماعی‌اند. «وبر» کارکرد دوگانه‌ای برای سبک زندگی قائل است؛ از یک طرف موجب تفاوت بین گروهی می‌شود و به برتری‌های منزلتی و طبقاتی مشروعیت می‌بخشد و از سوی دیگر موجب انسجام بخشیدن درون گروهی می‌شود؛ به نظر او سبک زندگی بیش از آنکه بر تولید استوار باشد، بر شباهت الگوهای مصرف استوار است (فاضلی، ۱۳۸۲: ۵۹).

«وبلن» (۱۳۸۶) پدیده مد را مختص به طبقه بالایی می‌داند که می‌خواهند نشان دهند که برای کسب درآمد مجبور به کار کردن نیستند. او یکی از بهترین زمینه‌های مصرف‌نمایشی و ضایع کردن تظاهری را مصرف لباس می‌داند. «گیدنز» سبک زندگی را مجموعه‌ای نسبتاً منسجم از همه رفتارها و فعالیت‌های یک فرد معین در جریان زندگی روزمره خود می‌داند که مستلزم مجموعه‌ای از عادت‌ها و جهت‌گیری‌هاست و بر همین اساس از نوعی وحدت برخوردار است. او انسان را به‌عنوان عاملی در شکل‌گیری هویتش مؤثر می‌داند و معتقد است که انسان تحت فشار ساختار اجتماعی سبک زندگی را بیشتر تقلید می‌کند. به نظر او در دنیای متجدد کنونی، همه ما نه فقط از سبک‌های زندگی پیروی می‌کنیم بلکه به تعبیر دیگر ناچار به این پیروی هستیم. در

حقیقت ما انتخاب دیگری بجز گزینش نداریم. به نظر وی هرچه وضع و حال جامعه و محیطی که فرد در آن به سر می‌برد بیشتر به دنیای مابعد سنتی تعلق داشته باشد، سبک زندگی او نیز بیشتر با هسته واقعی هویت شخصی‌اش، و ساخت و همچنین با تجدید ساخت آن سروکار خواهد داشت. «زیمل» متمایز ساختن خود از دیگران - به واسطه مد - را محرک مصرف می‌داند وی کارکرد دوگانه‌ای برای مد قائل است؛ در یک وجه، اعلام تمایل فرد برای متمایز شدن از دیگران و بیان هویت فردی و خواست فردیت است، اما وجه دیگر آن که جنبه طبقاتی دارد، سبب همبستگی گروهی و تقویت انسجام اجتماعی طبقاتی است (میلز، ۱۹۹۶ به نقل از فاضلی، ۱۳۸۲: ۹۱). «بوردیو»^۱ درباره شکل‌گیری سبک‌های زندگی نظریه‌ای منسجم ارائه داده است. مطابق مدلی که او ارائه کرده است شرایط عینی زندگی و موقعیت فرد در ساختار اجتماعی به تولید منش خاص منجر می‌شود و منش دو دسته نظام است. نظامی برای طبقه بندی اعمال و نظامی برای ادراکات و شناخت‌ها (قریحه‌ها). نتیجه نهایی تعامل این دو نظام سبک زندگی است. سبک زندگی همان اعمال و کارهایی است که به شیوه‌ای خاص طبقه بندی شده و حاصل ادراکات خاص هستند. همچنین سبک زندگی تجسم‌یافته ترجیحات افراد است که به‌صورت عمل درآمده و قابل مشاهده هستند. الگویی غیرتصادفی که ماهیت طبقاتی دارد. او با نشان دادن اینکه سبک‌های زندگی محصول منش‌ها و خود منش‌ها نیز تابعی از انواع تجربه‌ها و از جمله تجربه آموزش رسمی هستند و با بیان این نکته که الگوهای مصرف اصلی‌ترین بروز سبک‌های زندگی‌اند، ارتباط میان آموزش رسمی در ساختار سرمایه‌داری و بازتولید آن را تحلیل کرد. عمده‌ترین میراث اندیشه «بوردیو» برای جامعه‌شناسی مصرف و تحلیل سبک‌های زندگی، تحلیل ترکیب انواع سرمایه برای تبیین الگوهای مصرف، بررسی فرضیه تمایز یافتن طبقات از طریق الگوهای مصرف و مبنای طبقاتی قرائح و مصرف فرهنگی است (میلز، ۱۹۹۶ به نقل از فاضلی، ۱۳۸۲: ۷۴).

«ژوزف نای»^۲ (۲۰۰۶) تهدید نرم را استفاده یک کشور از قدرت نرم برای دستکاری افکار عمومی کشور آماج و تغییر ترجیحات، نگرش‌ها و رفتارهای سیاسی آنان می‌داند. «کرمی»

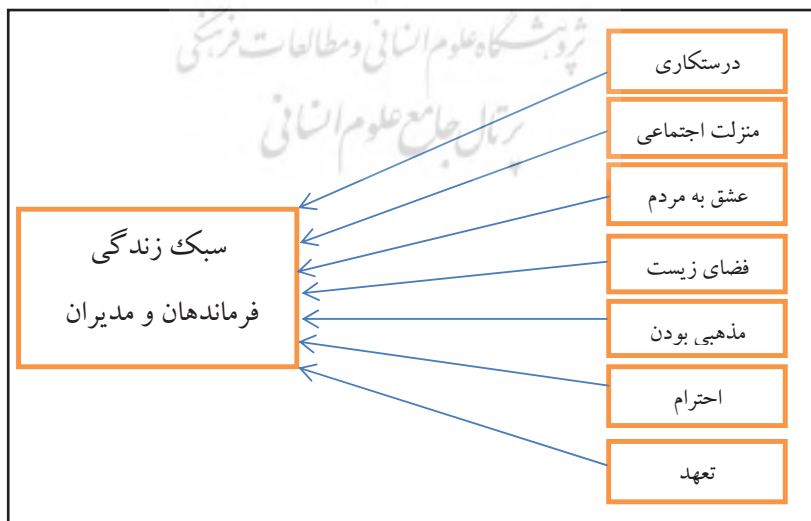
1. Bourdieu
2. Joseph Nye

تهدید نرم را هرگونه اقدام غیرخشونت‌آمیز که ارزش‌ها و هنجارهای جامعه هدف را مورد هجوم قرار دهد و سرانجام منجر به تغییر الگوهای رفتاری موجود و خلق الگوهای جدیدی شود که با الگوهای رفتاری مورد نظر حاکم تعارض داشته باشد می‌داند (کرمی، ۱۳۸۷: ۳). درتهدید نرم عامل تهدید به‌دنبال فراهم کردن الگوهای افناعی است و تلاش می‌کند که مخاطب را به گونه‌ای تحت تأثیر قرار دهد که، ترجیحات و اولویت‌های خود را مطابق خواسته‌های عامل تهدید فهم و درک نماید. به عبارتی تهدید در هر بعد و شکل یک هدف اساسی را دنبال می‌کند و آن عبارت است از تحمیل اراده بر حریف و انجام رفتار مطلوب و مورد نظر تهدیدکننده. یک بخش تأثیرگذاری بر افکار از طریق الگو پردازی است و بخش دیگر آن را باورسازی و مسخ الگوهای رایج تشکیل می‌دهد. (گروه مطالعات دانشکده امنیت ملی، ۱۳۸۸: ۱۰۱) بنابراین می‌توان گفت که تهدید نرم عبارت است از هرگونه اقدام غیرخشونت‌آمیز که ارزش‌ها و هنجارها را مورد هجوم قرار داده و در حد نهایی منجر به تغییر در الگوهای رفتاری و خلق الگوهای جدید می‌شود که با الگوهای رفتارهای نظام حاکم تعارض داشته باشد.

پیشینه پژوهش: در بررسی‌های به عمل آمده پژوهش‌های مشابهی که به بررسی نقش ارزش‌های اجتماعی بر سبک زندگی مدیران و فرماندهان نیروهای نظامی پرداخته باشد به‌دست نیامد ولی در این رابطه می‌توان به پژوهش‌هایی که به بررسی ارزش‌های اجتماعی یا بررسی سبک زندگی طیف‌های جامعه پرداخته‌اند اشاره کرد. غفاری (۱۳۸۶) در پژوهشی باعنوان «روابط و ارزش‌های اجتماعی جوانان ایرانی»، ارزش‌های اجتماعی را براساس ارزش‌های فردی و نگرش به ارزش‌ها مورد بررسی قرار داده است؛ یافته‌های پژوهش یادشده نشان می‌دهد تفاوت‌های قابل ملاحظه‌ای در بین جوانان براساس متغیرهای جنسیت، سن، سطح تحصیلات و موقعیت طبقاتی وجود دارد. زاهدانی (۱۳۹۲) در مطالعه «ارزش‌های اجتماعی طبقات جامعه (مطالعه موردی والدین خانوارهای شهر شیراز)» رابطه معناداری بین ارزش‌های بنیادین مدرن، ارزش‌های تخصصی مدرن؛ ارزش‌های عمومی اسلامی و ارزش‌های عمومی مدرن با طبقات اجتماعی یافته است. خواجه‌نوری و همکاران (۱۳۹۳) در مطالعه «سبک زندگی و هویت اجتماعی (جوانان شهر بندرعباس)» به این نتیجه رسیده‌اند که بین متغیرهای سبک زندگی مذهبی و سبک زندگی سنتی با هویت اجتماعی ارتباط مثبت و

معنی‌دار و بین متغیرهای سبک زندگی مدرن و سبک زندگی معطوف به بدن، ارتباط منفی و معنی‌دار وجود دارد. سیفی (۱۳۹۴) در مقاله «بررسی ارزش‌ها و سبک زندگی کارکنان بانک‌های خصوصی و دولتی بانک‌های شهرستان پارس‌آباد مغان» تفاوت معناداری بین کارکنان دو نوع بانک نیافته است. زارع (۱۳۹۱) در «بررسی سبک زندگی جوانان در شهر تهران و عوامل مؤثر بر آن» به ترتیب سبک زندگی لذت‌جویانه، خرده‌فرهنگی، کارکردگرایانه و درنهایت منفعلانه را مهم‌ترین سبک‌های زندگی آنان اعلام کرده است. شهابی (۱۳۸۸) در «تحلیلی بر ارزش‌های اجتماعی جوانان مناطق روستایی اصفهان و عوامل مؤثر بر آن» به این نتیجه رسیده است که رضایت از زندگی، سطح تحصیلات، شرایط اقلیمی و استفاده از رسانه‌های جمعی عواملی هستند که به‌طور مستقیم و سن، جنسیت، وضعیت تأهل، وضعیت اقتصادی، ارتباط با مراکز شهری و قابلیت دسترسی روستا به‌طور غیرمستقیم بر ارزش‌های اجتماعی روستائیان مؤثر هستند. نوربالا و همکاران (۱۳۵۶) در پژوهشی باعنوان «بررسی سلسله‌مراتب ارزشی دانشجویان دانشگاه شاهد» به این نتیجه رسیده‌اند که ارزش‌های مذهبی در اولویت قرار داشته اگرچه در سال‌های دوم تحصیلی این ارزش کمی کاهش پیدا کرده است.

مدل مفهومی پژوهش

پرسش‌های پژوهش: براساس ادبیات نظری، پرسش اصلی پژوهش به این صورت تدوین شد که ارزش‌های اجتماعی بر سبک زندگی فرماندهان و مدیران چه میزان تأثیر دارد؟ همچنین پرسش‌های فرعی پژوهش به این صورت تدوین شدند که هر یک از مؤلفه‌های درستکاری، منزلت اجتماعی، عشق به مردم، فضای زیست، مذهبی بودن، احترام و تعهد در سبک زندگی فرماندهان مدیران چه میزان تأثیر دارد؟

روش شناسی

پژوهش حاضر به منظور بررسی نقش ارزش‌های اجتماعی در سبک زندگی فرماندهان و مدیران نیروی انتظامی در سال ۱۳۹۵ انجام شد. جامعه آماری شامل ۱۰۲ نفر از دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده فرماندهی و ستاد دانشگاه علوم انتظامی امین که ضمن تحصیل در رشته فرماندهی و مدیریت در مشاغل فرماندهی و مدیریتی نیروی انتظامی مشغول به خدمت هستند می‌باشند. این دانشجویان در سطح فرماندهی و مدیریتی نیروی انتظامی در سطح کشور مشغول به فعالیت بوده و از لحاظ خدمتی در نقاط مختلف جغرافیایی کشور پراکنده هستند و از آنجایی که طیف متفاوت رسته خدمتی را نیز شامل می‌شوند می‌توانند تا حدود زیادی بیانگر سبک زندگی فرماندهان و مدیران نیروی انتظامی باشند.

روش پژوهش به صورت توصیفی، تحلیلی است. به منظور سنجش ارزش‌ها و سبک زندگی از پرسش‌نامه محقق‌ساخته ارزش‌های اجتماعی (شامل ۱۵ پرسش پنج‌گزینه‌ای) استفاده شد، سنجه مذهبی با ۱۳ پرسش در موضوعاتی مانند اعتقاد به خدا و روز قیامت، قرآن، فرشتگان، امامان، توبه و... مورد پرسش قرار گرفته است. برای سنجش سبک زندگی از پرسش‌نامه سبک زندگی «کوروران»^۱ و «فیشر»^۲ (۲۰۰۶) در ۹ شاخص با جرح و تعدیل جزئی استفاده شد. قبل از توزیع پرسش‌نامه برای روایی پرسش‌نامه از نظرات محققان و صاحب‌نظران استفاده شد. اعتبار پرسش‌نامه نظام ارزش‌ها براساس ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۸ و پرسش‌نامه سبک زندگی ۰/۸۶٪

1. Corcoran

2. fissure

به‌دست آمد، بنابراین ابزار سنجش مورد تأیید قرار گرفت. به‌منظور آزمون پرسش‌های پژوهش از تحلیل رگرسیون استفاده شد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

با بررسی گویه‌های جمعیت‌شناختی از لحاظ توزیع سنی، میانگین سنی دانشجویان جمعیت مورد مطالعه ۳۸ سال با انحراف معیار ۴/۲۱ هست. از لحاظ فضای زیست و سابقه سکونت ۸۷/۴٪ دانشجویان در مراکز استان‌ها و ۱۲/۶٪ در شهرستان و شهرهای فرعی ساکن هستند. در پرسش‌نامه تهیه‌شده ۱۴ گویه به‌عنوان مهم‌ترین ارزش‌های اجتماعی از جامعه مخاطب مورد سنجش قرار گرفت.

جدول ۱. بررسی مهم‌ترین ارزش‌های اجتماعی

ردیف	عنوان گویه ارزش اجتماعی	میانگین	انحراف استاندارد
۱	آبرو	۴/۸۱۵۵	۴/۴۵۹۰۶
۲	صداقت	۴/۷۲۸۴	۰/۰۵۰۸۶۳
۳	وفاق ملی	۴/۶۹۹	۰/۵۶۰۹۲
۴	منزلت اجتماعی	۴/۶۶۹۹	۰/۴۷۲۵۵
۵	تعهد	۴/۶۸۰۸	۰/۵۳۹۶۹
۶	وحدت	۴/۶۴۰۸	۰/۴۸۲۱۲
۷	اعتماد	۴/۶۱۱۷	۰/۴۸۹۷۶
۸	رعایت حقوق دیگران	۴/۶۱۱۷	۰/۵۹۷۹۲
۹	درستکاری	۴/۶۱۱۷	۰/۵۹۷۹۲
۱۰	رعایت قانون	۴/۵۸۲۵	۰/۵۵۱۷۲
۱۱	احترام	۴/۵۶۳۱	۰/۵۵۴۳
۱۲	ایثار	۴/۴۸۵۴	۰/۶۰۸۱۸
۱۳	عشق به مردم	۴/۳۳۰۱	۰/۷۵۹۱۱
۱۴	نوع‌دوستی	۴/۲۵۲۴	۰/۶۹۶۱۹
۱۵	میانگین کل	۴/۵۸	۰/۸۲

جدول ۲. مقدار بار عاملی

مقدار بار عاملی	عامل	ردیف
۰/۹۰۲	احترام	۱
۰/۷۸۲	عشق به مردم	۲
۰/۷۷۵	تعهد	۳
۰/۷۷۱	درستکاری	۴
۰/۷۴۰	منزلت اجتماعی	۵
۰/۶۹۱	صداقت	۶
۰/۶۸۱	رعایت حقوق دیگران	۷
۰/۶۶۸	نوع دوستی	۸
۰/۶۴۷	وحدت	۹
۰/۶۴۶	رعایت قانون	۱۰
۰/۵۸۸	اعتماد	۱۱
۰/۵۸۳	ایثار	۱۲
۰/۵۳۹	آبرو	۱۳
۰/۵۲۶	وفاق ملی	۱۴

به منظور اطمینان از نتایج تحلیل، گویه‌هایی که دارای بار عاملی بیش از ۰/۷ بوده‌اند در سبک زندگی جامعه مخاطب مورد سنجش قرار گرفته است، بنابراین گویه‌های احترام با بار عاملی ۰/۹۰۲، عشق به مردم ۰/۷۸۲، تعهد ۰/۷۷۵، درستکاری ۰/۷۷۱ و منزلت اجتماعی ۰/۷۴۰ انتخاب شدند.

مذهبی بودن: در خصوص وضعیت مذهب (اعتقادات دینی) تعدادی پرسش طرح و میانگین و انحراف استاندارد آن به دست آمد که نتایج پس از تحلیل به شرح زیر حاصل شد؛ همچنین نتایج این ارزش در سبک زندگی فرماندهان و مدیران مورد سنجش قرار گرفت.

جدول ۳. پرسش‌های سنجه مذهبی

ردیف	عنوان گویه	میانگین	انحراف استاندارد
۱	خداوند واقعاً وجود دارد	۵/۹۱۲۶	۰/۳۷۳۲۹
۲	قرآن کلام خداوند است و هر چه می‌گوید حقیقت محض است	۵/۹۰۲۹	۰/۲۹۷۵۲

۰/۳۶۴	۵/۸۴۴۷	در روز قیامت اعمال و رفتار ما دقیقاً رسیدگی می‌شود.	۳
۰/۳۵۵۸۷	۵/۸۴۴۷	هنوز مطمئن نیستم که شیطان وجود دارد.	۴
۰/۶۰۶۷۷	۵/۵۴۳۷	گاهی احساس توبه می‌کنم و از خداوند می‌خواهم برای جبران گناهانم به من کمک کند.	۵
۰/۶۰۷۸۷	۵/۵۲۴۳	من به وجود فرشتگان اعتقاد دارم.	۶
۰/۶۴۸۳۳	۵/۴۰۷۸	امربه معروف و نهی از منکر را ترک نکنیم فساد همه‌جا را پر می‌کند.	۷
۰/۶۴۶۸۶	۵/۳۹۸۱	هرگاه به حرم یکی از امامان و اولیاء می‌روم احساس معنویت عمیقی به من دست می‌دهد.	۸
۰/۸۰۵۸۲	۵/۳۷۸۶	بعضی وقت‌ها احساس ترس از خداوند به من دست می‌دهد.	۹
۰/۸۴۰۰۵	۵/۳۶۸۹	بدون اعتقادات دینی زندگی پوچ و بی‌هدف است.	۱۰
۰/۸۷۱۲	۵/۳۴۹۵	این دنیای پر از ظلم و جور با ظهور حضرت مهدی (عج) پر از عدل و داد خواهد شد	۱۱
۰/۶۶۲۹۹	۵/۲۸۱۶	گاهی احساس می‌کنم به خدا نزدیک شده‌ام	۱۲
۰/۱۰۹۱۳۹	۵/۱۸۴۵	کسی که به خدا ایمان دارد از مرگ نمی‌ترسد	۱۳
۰/۵۵	۵/۵۳	میانگین کل	۱۴

در بررسی توصیفی جدول مربوط به میزان مذهبی بودن مشخص می‌شود «گویه خداوند واقعاً وجود دارد» با میانگین ۵/۹۱ در رتبه اول، گویه «قرآن کلام خداوند است و هرچه می‌گوید حقیقت محض است» با میانگین ۵/۹۰ در رتبه دوم و گویه «در روز قیامت اعمال و رفتار ما دقیقاً رسیدگی می‌شود» با میانگین ۵/۸۴ در رتبه سوم اعتقادات طیف مورد سنجش قرار دارد.

جدول ۴. شاخص‌های ارزش و سبک زندگی

انحراف استاندارد	میانگین	عنوان گویه	شاخص سبک زندگی
۰/۶۶۳۹	۴/۲۵۸۶	من دوست دارم چگونگی کارکردن عالم (جهان هستی) را بیشتر درک کنم.	یادگیری
۰/۸۲۰۹	۳/۶۸۹۷	من بیشتر به نظریه‌ها علاقه‌مند هستم	
۰/۹۶۵۲	۳/۶۵۵۲	من دوست دارم هر کاری را یاد بگیرم، حتی اگر هرگز از آنها استفاده نکنم	
۰/۹۸۵۸	۳/۳۶۲۱	من دوست دارم زمان یک‌ساله یا بیشتر را در یک کشور خارجی بگذرانم	
۰/۸۱	۴/۳۶۲۱	من دوست دارم که زندگی من هر هفته یکسان نباشد.	تنوع
۰/۶۷۱۸	۳/۰۶۹	من دوست دارم که چیزهای جدید را بیازمایم.	
۰/۶۸۶۳	۳/۹۴۸۳	من باید بپذیرم که علایق من گسترده هستند.	
۰/۵۱۰۳	۳/۹۴۸۳	من انجام کارهای جدید و متفاوت را دوست دارم.	
۰/۷۸۷۸	۳/۸۹۶۶	من وجود تنوع زیاد در زندگی‌ام را دوست دارم.	
۰/۶۴۹۸	۱/۵۸۶۲	من افراد و چیزهای عصبانی‌کننده را دوست دارم.	

۰/۷۸۹۴	۳/۷۹۳۱	امروزه، برنامه‌های تلویزیونی بیشتر به مسائل اخلاقی توجه می‌کنند.	مدگرایی
۰/۶۹۶۶	۳/۶۲۰۷	من دوست دارم که جدیدترین لباس‌ها را بپوشم.	
۰/۷۳۸۹	۳/۲۵۸۶	من به دنبال جدیدترین مدها و روندهای موجود هستم.	
۰/۹۳۹۲	۳/۸۲۷۶	لباس‌هایی که من می‌پوشم نسبت به بیشتر افراد، حالت به‌روزتر دارند و مد هستند	مسئولیت‌پذیری
۰/۷۷۲۳	۴	من دوست دارم که مسئول گروه باشم.	
۰/۶۷۷۴	۳/۸۷۹۳	من دوست دارم دیگران را رهبری کنم.	
۰/۷۹۷۲	۳/۴۳۱	من چالش انجام کارهایی که قبل از این هرگز انجام ندهام را دوست دارم.	توجه به تاریخ و مذهب
۰/۵۶۷۳	۴/۴۴۸۳	من دوست دارم درباره هنر، فرهنگ و تاریخ مطالبی را یاد بگیرم.	
۰/۷۵۶	۴/۲۴۱۴	دولت باید از برگزاری نماز در مدارس عمومی حمایت کند.	
۱/۰۵۰۶	۳/۸۱۰۳	درست همان‌گونه که کتاب‌های آسمانی می‌گویند، جهان طی چند روز خلق شده است.	شور و اشتیاق
۰/۷۳۵۶	۴/۰۵۱۷	من بیشتر طلب شور و اشتیاق هستم.	
۰/۶۷۰۲	۳/۸۴۴۸	من وجود هیجان و شور زیاد در زندگی‌ام را دوست دارم.	
۰/۷۱۴۶	۳/۶۵۵۲	من همواره در جستجوی هیجان هستم.	کمی‌گرایی
۰/۷۱۳۱	۴/۰۱۷۲	من بسیار علاقه‌مندم که در مورد چگونگی کارکرد وسایل مکانیکی مانند موتور، آگاهی داشته باشم.	
۰/۷۹۶۴	۳/۸۷۹۳	من دوست دارم به مغازه‌های سخت‌افزار یا خودرو، نگاه دقیق داشته باشم.	
۱/۰۴۵۳	۳/۱۷۲۴	من به چیزهای کتی علاقه‌مند هستم.	توانایی فکری و جسمی
۰/۷۶۰۷	۳/۹۸۲۸	زندگی یک زن تنها در صورتی انجام می‌شود که او بتواند یک خانه شاد، برای خانواده‌اش فراهم کند.	
۰/۸۶۶۳	۳/۶۷۲۴	من توانایی بیشتری نسبت به بسیاری از افراد دارم.	
۰/۶۷۰۹	۳/۶۲۰۷	من خودم را یک فرد روشنفکر می‌دانم.	توانایی ساختن
۰/۷۸۷۸	۳/۸۹۶۶	من وجود تنوع زیاد در زندگی‌ام را دوست دارم.	
۰/۸۴۰۱	۳/۳۴۳۱	من دوست دارم وسایلی را با چوب، فلز و یا مواد این‌چنینی بسازم.	
۰/۸۷۹۳	۳/۴۱۳۸	من دوست دارم چیزهایی که در هر روز می‌توانم استفاده کنم را بسازم.	
۰/۹۲۸۲	۲/۶۵۵۲	من بیشتر چیزها را می‌سازم تا اینکه آن‌ها را بخرم.	

جدول ۵. رتبه‌بندی شاخص‌های سبک زندگی با استفاده از آزمون فریدمن

ردیف	شاخص	ضریب فریدمن
۱	مدگرایی	۴/۶۵
۲	مسئولیت‌پذیری	۴/۶۲
۳	کمی‌گرایی	۴/۴

۴/۳۲	توانایی فکری و جسمی	۴
۴/۲۶	توجه به تاریخ و مذهب	۵
۳/۹۸	توانایی ساختن	۶
۳/۴۷	شور و اشتیاق	۷
۳/۳۴	یادگیری	۸
۳/۳۷	تنوع	۹

آزمون فریدمن	
تعداد	۱۰۳
آماره خی دو	۱۱۱/۶۳۶
درجه آزادی	۶
معنی داری	۰۰۰.

در بررسی جدول مربوط به شاخص‌های ارزش و سبک زندگی مشخص می‌شود گویه مربوط به مدگرایی، مسئولیت‌پذیری و کمی‌گرایی به ترتیب با میانگین ۴/۶۵، ۴/۶۲ و ۴/۴ در رتبه اول تا سوم قرار دارند و گویه‌های شور و اشتیاق، یادگیری و تنوع به ترتیب در پایین‌ترین رتبه قرار دارند. نتایج حاصل از تأثیر مهم‌ترین ارزش‌های اجتماعی در سبک زندگی مدیران و فرماندهان نشان می‌دهد، رگرسیون خطی تمام پرسش‌ها در سبک زندگی فرماندهان و مدیران مؤثر است.

جدول ۶. میزان تأثیر ارزش‌های اجتماعی در سبک زندگی مدیران و فرماندهان

ردیف	عنوان شاخص	مقدار آماره F	ضریب تعیینی	سطح معناداری	ضریب بتا	مقدار ثابت مدل
۱	درستکاری	۱۵۸/۴	۰/۶۱۱	۰/۰۰۰.	۰/۷۸۲	۱/۶۹
۲	منزلت اجتماعی	۲۹۷/۸	۰/۷۴۷	۰/۰۰۰	۰/۷۶۴	۱/۴۲
۳	عشق به مردم	۱۳۷/۶	۰/۵۷۷	۰/۰۰۰	۰/۷۵۹	۱/۶۴
۴	فضای زیست(سکونت)	۱۰۷/۱	۰/۵۱۷	۰/۰۰۰	۰/۷۱۷	۱/۹
۵	احترام	۷۷/۷	۰/۴۳۵	۰/۰۰۰	۰/۶۶۰	۲/۵
۶	میزان مذهبی بودن	۳۶/۷	۰/۲۶۷	۰/۰۰۰	۰/۵۱۷	۳/۱
۷	تعهد	۳۷/۸	۰/۳۶	۰/۰۰۰	۰/۱۷۵	۲/۷۹

در بررسی جدول مربوط به رگرسیون خطی میزان تأثیر درستکاری در سبک زندگی فرماندهان و مدیران می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد که درستکاری بر سبک زندگی تأثیر دارد زیرا مقدار ضریب تعیینی ۰/۶۱۱ و سطح معناداری ۰/۰۰۰ است و معادله ذیل معتبر است، همچنین ضریب تأثیر بتا ۰/۷۸۲ است و معادله خطی حاصل به شرح زیر است: معادله خطی: $Y=1/69+(0/782)*X$ در بررسی جدول مربوط به رگرسیون خطی میزان تأثیر منزلت اجتماعی در سبک زندگی فرماندهان مدیران می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد که منزلت اجتماعی بر سبک زندگی تأثیر دارد زیرا مقدار ضریب تعیینی ۰/۷۴۷ و سطح معناداری ۰/۰۰۰ است و معادله زیر معتبر است همچنین ضریب تأثیر بتا ۰/۷۶۴ است و معادله خطی حاصل به شرح زیر است: معادله خطی: $Y=1/42+(0/764)*X$

در بررسی جدول مربوط به رگرسیون خطی میزان تأثیر عشق به مردم در سبک زندگی فرماندهان مدیران می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد که عشق به مردم بر سبک زندگی تأثیر دارد زیرا مقدار ضریب تعیینی ۰/۵۷۷ و سطح معناداری ۰/۰۰۰ است و معادله زیر معتبر است همچنین ضریب تأثیر بتا ۰/۷۵۹ است و معادله خطی حاصل به شرح زیر است: معادله خطی: $Y=1/64+(0/759)*X$

در بررسی جدول مربوط به رگرسیون خطی میزان تأثیر فضای زیست (سکونت) در سبک زندگی فرماندهان مدیران می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد که فضای زیست بر سبک زندگی تأثیر دارد زیرا مقدار ضریب تعیینی ۰/۵۱۷ و سطح معناداری ۰/۰۰۰ است و معادله زیر معتبر است همچنین ضریب تأثیر بتا ۰/۷۱۷ است و معادله خطی حاصل به شرح زیر است: معادله خطی: $Y=1/9+(0/717)*X$

در بررسی جدول مربوط به رگرسیون خطی میزان تأثیر میزان مذهبی بودن در سبک زندگی فرماندهان مدیران می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد که میزان مذهبی بودن بر سبک زندگی تأثیر دارد زیرا مقدار ضریب تعیینی ۰/۲۶۷ و سطح معناداری ۰/۰۰۰ است و معادله زیر معتبر است همچنین ضریب تأثیر بتا ۰/۵۱۷ است و معادله خطی حاصل به شرح زیر است: معادله خطی: $Y=3/1+(0/517)*X$

- در بررسی جدول مربوط به رگرسیون خطی میزان تأثیر احترام در سبک زندگی فرماندهان مدیران می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد که اولاً احترام بر سبک زندگی تأثیر دارد زیرا مقدار ضریب تعیینی ۴۳۵/۰/ و سطح معناداری ۰۰۰/۰/ است و معادله زیر معتبر است همچنین ضریب تأثیر بتا ۶۶۰/۰/ است و معادله خطی حاصل به شرح زیر است: معادله خطی: $Y = 2/5 + (0/660) * X$

- در بررسی جدول مربوط به رگرسیون خطی میزان تأثیر تعهد در سبک زندگی فرماندهان مدیران می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد که تعهد بر سبک زندگی تأثیر دارد زیرا مقدار ضریب تعیینی ۳۶/۰/ و سطح معناداری ۰۰۰/۰/ است و معادله زیر معتبر است همچنین ضریب تأثیر بتا ۱۷۵/۰/ است و معادله خطی حاصل به شرح زیر است: معادله خطی: $Y = 2/79 + (0/175) * X$

نتیجه‌گیری

در مقاله پیش رو مشخص شد که مطلوبیت ارزش‌هایی مانند درستکاری، منزلت اجتماعی و عشق به مردم در نزد فرماندهان و مدیران می‌تواند به‌عنوان سرمایه‌های اجتماعی در رابطه با مردم و کارکنان تحت امر مورد توجه قرارگیرد، اما آنکه بیشتر جالب توجه است این است که از یک سو ارزش احترام در بین ارزش‌های ارزیابی شده دارای بالاترین بار عاملی است ولی نقش آن در سبک زندگی طیف مورد سنجش ضریب کمتری دارد. این ارزش به‌عنوان ارزشی اسلامی بلکه انسانی در جامعه ایران بسیار با اهمیت تلقی می‌شود و ضعیف شدن این ارزش با توجه به ویژگی‌های خاص آن در نیروهای نظامی، تهدیدی به مراتب جدی خواهد بود. بر اساس نظر آزاد ارمکی، سبک‌های زندگی ایرانی بسیار متأثر از خانواده و دین است. (آزاد ارمکی، ۱۳۷۹: ۳۲)؛ یافته‌های نقش مذهبی بودن در سبک زندگی فرماندهان و مدیران نیز حکایت از تغییرات ارزشی در این حوزه می‌دهد؛ بنابراین در صورتی که پژوهش‌های مکمل، نتایج پژوهش حاضر را به اثبات برساند می‌تواند این موضوع را به‌عنوان تهدید جدی در این حوزه قلمداد کرد. در حوزه تعهد با توجه به اینکه پژوهش‌های متعدد رابطه این متغیر را با بسیاری از مفاهیم مانند غیبت ازکار، رفتار مدنی سازمانی، عملکرد و بهره‌وری، توجه به سازمان و ماندن در سازمان، عدالت رویه‌ای و توزیعی و رضایت مشتری به اثبات رسانده است (اخباری و همکاران، ۱۳۸۹: ۱۳۱-۱۳۰) پایین بودن نقش این ارزش از دیدگاه فرماندهان و مدیران از دیگر تهدیدات نرم در حوزه سبک

زندگی است که مخاطرات جدی در رابطه با حوزه مدیریتی و رفتار با مردم را در پی خواهد داشت. اگر نگاهی نیز به داده‌های سبک زندگی جامعه مورد آزمون داشته باشیم نقش مدگرایی به‌عنوان مهم‌ترین شاخص سبک زندگی مورد توجه قرار گرفته است که به تأکید می‌توان عنوان کرد توجه بیش‌ازحد به ارزش یادشده به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عناصر تهدید در حوزه نرم و سبک زندگی مدیران و فرماندهان است. این امر از آن‌سو تهدیدی نرم محسوب می‌شود که محققان حوزه مد معتقداند افراط در مدگرایی در درازمدت باعث از بین رفتن بسیاری از جنبه‌های فرهنگی و متعاقب آن جامعه دچار یک نوع بی‌ارزشی و دگرگونی فرهنگی عظیم خواهد شد که می‌تواند در تعیین سرنوشت فرهنگی نسل‌های بعدی آن جامعه اثر نامطلوبی بجا گذاشته و باعث احساس دوری و ناآشنایی جوانان نسل‌های بعدی با ریشه‌های فرهنگی خود شود و در نهایت باعث منفعل شدن جوانان و ازکارافتادن قوه ابتکار و نوآوری و بروز مشکلات عدیده شود (میرآخوری، ۱۳۹۱: ۷). سکونت جامعه موردسنجش در مراکز استان‌ها که باعث برخورداری از امکانات شهری و مراودات اجتماعی شده نیز در سبک زندگی آن‌ها نقش مؤثری داشته است. نتایج به دست آمده با پژوهش محبوبی منش در مقاله سلسله‌مراتب ارزشی دانشجویان که به مقایسه ارزش‌های اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی دانشجویان علوم انتظامی و دانشگاه تربیت معلم پرداخته است به‌خصوص در موضوع ارزش‌های اجتماعی دانشجویان پلیس تا حدودی مشابه است و گویه آبرو مهم‌ترین ارزش اجتماعی تحلیل یادشده (محبوبی منش، ۱۳۸۱: ۳۹) با نتایج پژوهش (جدول شماره ۱) مشابهت دارد. در سایر موارد به علت فقدان پژوهش‌های مشابه در محیط‌های نظامی و انتظامی، امکان تحلیل مقایسه‌ای با یافته‌های پژوهش میسر نشد ولی در پژوهش‌هایی که در زمینه ارزش‌های اجتماعی سایر طیف‌های جامعه صورت پذیرفته مانند یافته‌های بررسی سلسله‌مراتب ارزشی دانشجویان دانشگاه شاهد (نوربالا، ۱۳۵۶: ۸۳) ارزش‌های مذهبی در اولویت قرار داشته اگرچه در سال‌های دوم تحصیلی این ارزش کمی کاهش پیدا کرده است که این موضوع به‌صورت غیرمستقیم با یافته پژوهش مبنی بر تغییر ارزش‌هایی مانند احترام یا نقش مذهبی بودن (با توجه به قرار گرفتن طیف مورد سنجش در دوره کارشناسی ارشد) تا حدودی همسانی دارد. همچنین توجه به مدگرایی طیف مورد سنجش با یافته‌های پژوهش بررسی سبک زندگی جوانان در شهر تهران که اقتصاد را در سبک زندگی مهم دانسته است تا حدود زیادی تقارن دارد که این امر تأثیر محیط زیست (زندگی) در

این امر را نشان می‌دهد.

پیشنهاد‌های پژوهش: اگرچه بررسی سبک زندگی کارکنان و از جمله فرماندهان و مدیران نیازمند پژوهش‌های بیشتری است اما پیشنهاد‌های پژوهش که برگرفته از نتایج پژوهش و برپایه تأثیر ارزش‌های اجتماعی بر سبک زندگی این طیف است را می‌توان به شرح زیر بیان کرد:

- استفاده از ظرفیت‌های درون‌سازمانی برای ترویج سبک زندگی ایرانی اسلامی فرماندهان و مدیران مانند رسانه‌های داخلی، آموزش‌های ضمن خدمت، مسابقه، سخنرانی و...؛
- آسیب‌شناسی تضادهای احتمالی میان محتوا و ارزش‌های تبلیغ‌شده در محیط درونی و بیرونی نیروی انتظامی؛

- انجام پژوهش کیفی، روش‌های مشاهده و مصاحبه عمیق در خصوص سبک زندگی سایر کارکنان نیروی انتظامی؛

- جمع‌بندی و مستندسازی انواع داده‌ها و پژوهش‌های سبک زندگی فرماندهان و مدیران و نظام‌مند کردن فرایند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری در مورد تمامی طرح‌هایی که بر این مقوله تأثیر می‌گذارند؛

- اختصاص برنامه‌های خاص ترویج ارزش‌های سبک زندگی ایرانی اسلامی برای فرماندهان و مدیران در قالب برنامه‌های سالیانه (دوره‌های بصیرت، نشست سالیانه و...);

- توجه به مؤلفه‌های تأثیرگذار مانند هنر، همایش، میزگرد، رسانه‌های تصویری و... در ترویج ارزش‌های سبک زندگی اسلامی - ایرانی؛

- با توجه به مرجع بودن فرماندهان و مدیران در نیروی انتظامی و تأثیر آن‌ها بر سایر کارکنان لازم است به‌طور مستمر شاخص‌ترین ارزش‌های اجتماعی آنان احصا شود تا در صورتی که تغییرات ارزشی در حوزه سبک زندگی آن‌ها مغایر با راهبردهای نیروی انتظامی و به‌عنوان تهدید نرم تلقی شد تمهیدات لازم در این خصوص صورت پذیرد.

- نتایج پژوهش در اختیار مسئولان فرهنگی و آموزشی قرار گیرد تا اقدامات بایسته در این خصوص صورت پذیرد.

فهرست منابع

- اباذری، یوسف و چاوشیان، حسن (۱۳۸۱). ازطبقه تا سبک زندگی. نامه علوم اجتماعی. ۱۰(۳)، ۳-۲۷.
- اخباری، مریم سادات، عریضی، حمیدرضا، علوی، سیدکمال (۱۳۸۹). رابطه تعهد سازمانی و ابعاد آن با تعهد حرفه‌ای در بین کارکنان پالایشگاه استان اصفهان. فصلنامه مدیریت و منابع انسانی در صنعت نفت، ۴(۱۲)، ۱۲۹-۱۵۷.
- آزادارمکی، تقی (۱۳۸۹). الگوهای سبک زندگی ایرانیان. گروه پژوهش‌های فرهنگی و اجتماعی مرکز تحقیقات استراتژیک. تهران: نشر مجمع تشخیص مصلحت نظام.
- پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای farsi.khamenei.ir/news
- چلی، مسعود (۱۳۸۵). جامعه‌شناسی نظم: تشریح و تحلیل نظری نظم اجتماعی. تهران: نشر نی.
- خواجه نوری، بیژن؛ پریان، لایلا و همت، صغری (۱۳۹۳). مطالعه سبک زندگی و هویت اجتماعی (مطالعه موردی جوانان شهر بندرعباس). فصلنامه مطالعات فرهنگی. ۱۷(۱)، ۶۹-۹۴.
- روشه، گی (۱۳۷۴). کنش اجتماعی. هما زنجانی‌زاده (مترجم). مشهد: انتشارات دانشگاه فردوسی.
- زارع، بیژن و فلاح، مهدی (۱۳۹۱). بررسی سبک زندگی جوانان در شهر تهران و عوامل مؤثر بر آن. فصلنامه تحقیقات فرهنگی. ۵(۴)، ۷۵-۱۰۵.
- زاهدانی، سعید و ابراهیم، مساوات (۱۳۹۲). مطالعه ارزش‌های اجتماعی طبقات جامعه (مطالعه موردی والدین خانوارهای شهر شیراز). فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سوسنگرد. ۷(۲۱)، ۱۲۹-۱۵۲.
- سیفی، ربابه (۱۳۹۴). ارزش‌ها و سبک زندگی (شواهد از بانک‌های خصوصی و دولتی بانک‌های شهرستان پارس‌آباد مغان). مقالات همایش بین‌المللی مدیریت و فرهنگ توسعه، برگرفته از وب‌گاه سیویلیکا.
- شهبای، سیامک و ربانی، رسول (۱۳۸۸). تحلیلی بر ارزش‌های اجتماعی جوانان مناطق روستایی اصفهان و عوامل مؤثر بر آن. مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای. ۱۱(۱)، ۷۷-۱۰۶.
- صدرا، علی‌رضا و قنبری، علی (۱۳۸۷). ارزش‌های حاکم بر جامعه ایرانی. تهران: مرکز تحقیقات استراتژیک.
- غفاری، غلامرضا (۱۳۸۶). روابط و ارزش‌های اجتماعی جوانان ایرانی. فصلنامه مطالعات جوانان. ۷(۹۰)، ۷-۳۲.
- فاضلی، محمد (۱۳۸۲). مصرف و سبک زندگی. تهران: نشر صبح صادق.
- کریمی، مسعود (۱۳۸۷). قابلیت‌های بسیج و سرمایه اجتماعی. مجموعه مقالات قدرت نرم. جلد دوم، پژوهشکده مطالعات و تحقیقات بسیج.
- کوئن، بروس (۱۳۷۶). مبانی جامعه‌شناسی، غلامعباس توسلی و رضا فاضل (مترجمان). تهران: انتشارات سمت.
- گروه مطالعاتی دانشکده امنیت ملی (۱۳۸۸). تهدید نرم و راهبردهای مقابله. تهران: انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی.
- گلایی، سیاوش (۱۳۷۲). اصول و مبانی جامعه‌شناسی. تهران: نشر فردوس و مجید.
- گیدنز، آنتونی (۱۳۸۲). تجدید و تشخیص. ناصر موفقیان (مترجم). تهران: نشر نی.
- محبوبی‌منش، حسین (۱۳۸۱). سلسله‌مراتب ارزشی دانشجویان، بررسی مقایسه‌ای میان دانشگاه علوم انتظامی و دانشگاه تربیت معلم تهران. پایان‌نامه دوره کارشناسی ارشد علوم اجتماعی. تهران: انتشارات دانشگاه علوم انتظامی امین.
- میرآخوری، مهدی (۱۳۹۱). مدگرایی و تأثیرات آن در تغییرات فرهنگی جوامع. مجله اینترنتی فصل نو.
- نای، جوزف (۱۳۸۷). قدرت نرم. سید محسن روحانی و مهدی ذوالفقاری (مترجمان). تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق.
- نوربالا، احمدعلی؛ چسلی، روشن؛ فقیه‌زاده، رسول؛ شاکری، سقراط و صالحی، رضا (۱۳۸۶). بررسی سلسله‌مراتب ارزشی دانشجویان دانشگاه شاهد طی سال‌های ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۰. دوماهنامه علمی- پژوهشی دانشگاه شاهد. ۱۴(۲۲)، ۸۳-۱۰۷.

- Adler, A. (1956), *The Individual Psychology of Alfred Adler*, New York: Basic Books Inc American Heritage Dic., (2000).
- Uth, T. (1990), *Definitions of Life Style And Its Application to Travel Behavior*, <http://www.i4.auc.dk/td/papers96/trog-ad/uth/uth.pdf>.
- Rokeach, M. (1973). *The Nature of Human Values*, San Francisco, Jossey-Bass.
- Jones, T. (1991). Ethical decision making by individuals in organizations: An issue-contingent model, *Academy of Management Review*. vol 16, 97-116.
- Schwartz, S.H, 1999, A theory of cultural values and some implications for work, *Applied Psychology: An International Review*, vol 48, 23-47.
- Schwartz, S.H, & Sagiv, L, 1995, Identifying culture specifics in the content and structure of values, *Journal of Cross Cultural Psychology*, vol 26, 92-116.

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی